

## Kuntien tulevaisuus synkkenee edelleen

Kuntien taloustilanne on punamullan aikana kiristynyt monilla eri tavoilla, vaikka vielä kunnallisvaalien aikana muuta luvattiin. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate on tänä vuonna painumassa lähes 140 miljoonaa euroa heikommaksi kuin viime vuonna. Vuonna 2004 negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 137 ja vuotta aikaisemmin 64.

Sisäasiainministeriö on laskenut, että tällaisten kuntien määrä lisääntyisi kuluvana vuonna yli kahden sadan. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että lähes puolella Suomen kunnista on vakavia vaikeuksia saada taloutensa tasapainoon. Se merkitsee samalla myös vaikeuksia tarjota asukkaille laadukkaita palveluja.

Kun palvelut ovat uhattuina, monet kunnat joutuvat hätäpäissään kiristämään verotusta. Tuloveroprosenttia nosti vuodelle 2005 yhteensä 136 kuntaa. Nostajien lukumäärä on suurempi kuin koskaan vuoden 1990 jälkeen. Tämä puolestaan heikentää työllisyyttä ja Suomen kilpailukykyä, mikä johtaa hyvinvointiyhteiskunnan murenemiseen.

Lisäksi kuntien keskeisiä ongelmia ovat valtionosuuksien ja verotulojen supistumisen myötä pienenevät tulot ja palveluvelvoitteiden lisääntyessä nousevat menot.

Hallitukselta ei näytä löytyvän poliittista tahtoa reagoida nopeasti kuntatalouden saamiseksi oikeille raiteille. Eduskunnalle hiljattain annetun selonteon yhteydessä saatiin havaita, että tahtotila viedä kauan kaivattuja hallinnon uudistuksia eteenpäin on olematon.

Keskustan ja Sdp:n keskinäiset ristiriidat ovat viivyttäneet myös kuntia koskevia uudistuksia. Esimerkiksi kuntien valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus on lässähtänyt pieniksi kosmeettisiksi tarkistuksiksi, joilla kuntatalouden ongelmat eivät korjaannu.

Kuntien palvelurakenteen uudistamistyötä ollaan vasta saamassa alkuun. Todennäköistä on, että senkin työn tulokset siirtynevät seuraavan hallituksen toteutettavaksi. Viivyttely näissä asioissa ei ole selitettävissä kuin hallituksen vaikeuksilla päästä sopuun tarvittavista toimista.

Hallituksen omat toimet eivät ole tuoneet helpotusta kunnille. Päinvastoin, tilannetta heikentävät entisestään kuntien vastuulle tulevat uudet velvoitteet ja tehtävät, joista merkittävin on työmarkkinatuella olevien pitkäaikaistyöttömien siirtäminen osittain kuntien vastuulle. Samoin kunnat ovat maksaneet suurimman osan jo toteutetusta lasten kotihoidon tuen korotuksesta.

Haasteista kuitenkin suurin on ollut hoitotakuun voimaantulo kuluvana vuonna, mikä vaatisi huomattavasti suurempaa resursointia. Silti hallitus toimi juuri päinvastoin ja päätti leikata kansallisen terveysprojektin määrärahoja yhteensä 50 miljoonalla eurolla vuosina 2006 ja 2007.

Perusopetuksen säästöt ovat monissa kunnissa huolestuttaneet lasten vanhempia. Mm. ikäluokkien pieneneminen aiheuttaa kunnille ongelmia, sillä perusopetuksen valtionosuudet pienenevät, mutta kustannukset eivät automaattisesti alene. Kouluverkko on supistunut viimeisien vuosien aikana merkittävästi. Nyt lakkauttaminen uhkaa kyläkoulujen lisäksi pieniä keskuskouluja, yläasteita ja yksisarjaisia lukioita.

Punamultahallituksen hallitusohjelmassa vielä luvattiin, että ikäluokkien pienenemisestä koituvat säästöt ohjataan koulutuksen kehittämiseen. Näin ei ole kuitenkaan menetelty.

Kuntien tärkein tehtävä on järjestää asukkaille hyvät peruspalvelut. Heikko talouskehitys uhkaa nyt tätä perustehtävää. Hallituksen tulisi nopeasti saada aikaan tuloksia nyt aloitetun kuntien palvelurakenteen uudistamistyöstä. Hallituksen olisi aidosti sitouduttava pidättäytymään uusien tehtävien antamisesta kunnille ja keskittyttävä uudistamaan valtion ja kuntien nykyistä tehtäväjakoa. Vain siten palvelut voidaan tulevaisuudessakin turvata.

Petri Salo(kok.)  
kansanedustaja  
petri.salo@eduskunta.fi